

การศึกษาความหมายแฝงของคำว่า "อัญญา" จากความเปรียบในบทเพลงไทยสากล

นางสุภา อังฤระวรรณท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-475-1

008857

18020756

The Connotative Meaning of the Word "phuuyin"[^]_v from Metaphor
in Modern Thai Songs

Mrs. Supa Angkurawaranon

56
7-20
8692

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Linguistics
Graduate School
Chulalongkorn University
1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความหมายแฝงของคำว่า "ผู้หญิง" จากความเปรียบ
ในบทเพลงไทยสากล

โดย นางสาว อังอุระวารานนท์

ภาควิชา ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ฤกษ์ละวณิชย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สุประคิษฐ์ บุณนาค
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค)

วิจิตร ภาณุพงศ์
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์)

สุภาพร ลิขณยานาวิน
..... กรรมการ
(อาจารย์ สุภาพร ลิขณยานาวิน)

ปราณี ฤกษ์ละวณิชย์
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ฤกษ์ละวณิชย์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาความหมายแฝงของคำว่า "ผู้หญิง" จากความเปรียบ

ในบทเพลงไทยสากล

ชื่อนิสิต

นางสุภา อังอุระวรรณนท์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์

ภาควิชา

ภาษาศาสตร์

ปีการศึกษา

2526

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือ การศึกษาความหมายของความเปรียบเกี่ยวกับผู้หญิงจากบทเพลงไทยสากล เพื่อหาความหมายแฝงของคำ "ผู้หญิง" ในการศึกษาที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลความเปรียบจากหนังสือเพลงที่พิมพ์ระหว่างพ.ศ. 2512 - 2525 จำนวนประมาณ 3,500 เพลง และพบว่าพบเปรียบ 93 เปรียบ การวิเคราะห์ความหมายของเปรียบผู้วิจัยใช้ทฤษฎีแยกหน่วยประกอบทางความหมาย (componential analysis) เพื่อหาอรรถลักษณะของเปรียบ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของความหมายแฝง

ผลของการวิจัยเปรียบแสดงว่าผู้เปรียบที่เป็นผู้ชายใช้เปรียบที่มีโครงสร้างเป็นคำนามคำเดียวมากกว่าเป็นกลุ่มคำ ในขณะที่ผู้เปรียบที่เป็นผู้หญิงใช้เปรียบที่มีโครงสร้างเป็นกลุ่มคำมากกว่าเป็นคำนามคำเดียว สำหรับความหมายของเปรียบนั้นสามารถจัดได้เป็น 12 กลุ่ม ตามอรรถลักษณะสำคัญที่ปรากฏ 12 อรรถลักษณะ อรรถลักษณะเหล่านี้เป็นที่มาของความหมายแฝง ความหมายแฝงของ "ผู้หญิง" ที่ได้จากอรรถลักษณะแบ่งเป็นความหมายที่ได้จากอรรถลักษณะโดยตรง 10 ความหมายจาก 10 อรรถลักษณะ และที่ได้จากการตีความอรรถลักษณะ 3 ความหมายจาก 2 อรรถลักษณะ นอกจากนี้ ผลจากการวิจัยยังแสดงด้วยว่าความหมายแฝงมีความสัมพันธ์กับเพศของผู้เปรียบด้วย ผู้เปรียบที่เป็นผู้หญิงจะใช้ความหมายแฝงที่แสดงว่าตนเองเป็นสิ่งหรือคนที่ไม่มีความสำคัญมีสภาพที่ต่ำต้อยเป็นฝ่ายที่ต้องรับการกระทำคือ เป็นที่ระบายนความต้องการทางเพศของชาย และเมื่อมีครอบครัวต้องอยู่ใต้อำนาจของผู้เป็นสามี สำหรับผู้เปรียบที่เป็นชายจะใช้ความหมายแฝงทั้งที่แสดงการยกย่องและไม่ยกย่องคือ เห็นผู้หญิงทั้งเป็น

สิ่งที่มีความสำคัญ และไม่มีค่ารวมทั้งคู่หมิ่นเหยียดหยามว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ไว้ใจไม่ได้และคอยเกี้ยว
ในการใช้แบบเปรียบเทียบเพื่อสื่อความหมายแฝง 13 ความหมายนี้ ผู้เปรียบเทียบต่างเพศกันใช้แบบ
เปรียบเทียบที่ต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในสังคมไทย ผู้หญิงและผู้ชายมีทัศนคติและความรู้สึกนึกคิด
ต่อผู้หญิงที่ต่างกัน

were negative, while those used by male speakers were both negative and positive. In conveying these 13 connotative meanings, female and male speakers used different vehicles. These are the clues which showed that in Thai society women and men had different attitudes and ideas towards "phûuyĭŋ" (woman).

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ปราณี ดุลละวณิชย์ ที่ได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และกรุณาให้ข้อคิดเห็นแนะนำช่วยเหลือ
และตรวจแก้ไขเนื้อหาตลอดจนจัดเกลาสำนวนภาษา ตั้งแต่เริ่มงานจนกระทั่งสำเร็จ
ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์ และ
อาจารย์สุภาพร ลักษณะยานาวิน ที่ได้ให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุภา อังนุระวารานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิจกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
ปัญหาและที่มาของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมุติฐานของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัย	4
2. การศึกษาความหมายของคำ และแนวทางการศึกษาความหมาย ของความเปรียบเทียบ	7
ประเภทของความหมาย	7
การศึกษาเรื่องความหมายของคำ	9
แนวทางการศึกษาความหมายของความเปรียบเทียบ	21
3. การวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบในความเปรียบเทียบเกี่ยวกับผู้หญิง	24
องค์ประกอบของความเปรียบเทียบ	24
โครงสร้างของความเปรียบเทียบ	25
แหล่งที่มาของความหมาย	25
บทบาทของผู้เปรียบเทียบกับความเปรียบเทียบ	27

บท	หน้า
โครงสร้างของแถบเปรียบเทียบ	27
ความหมายของแถบเปรียบเทียบ	33
การวิเคราะห์เพื่อจัดประเภทของอรรถลักษณะของแถบเปรียบเทียบ	63
การจัดกลุ่มของแถบเปรียบเทียบตามอรรถลักษณะที่ปรากฏร่วมกัน	67
สรุปการวิเคราะห์แถบเปรียบเทียบในความเปรียบเทียบกับคหุญจ	74
4. ความหมายแฝงของ "คหุญจ" จากความเปรียบ	75
ความหมายของคำ "คหุญจ"	75
ประเภทของความหมายแฝง	77
ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายแฝงและเพศของคหุญจ	78
ทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของคหุญจที่มีต่อคหุญจ	83
สรุปการวิเคราะห์ความหมายแฝงของ "คหุญจ" จากความเปรียบ ..	84
5. สรุปการวิเคราะห์และขอเสนอแนะ	86
การวิเคราะห์ความเปรียบ	86
การวิเคราะห์ความหมายแฝง	89
ทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของคหุญจที่มีต่อคหุญจ	90
ขอเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	95
ประวัติผู้เขียน	106

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1.	ตารางแสดงจำนวนแถบเปรียบเชิงความโครงสร้าง ของแถบเปรียบและเพศของผู้เปรียบ	33
2.	ตารางแสดงแถบเปรียบและอรรถลักษณะของแถบเปรียบ	66